

Bron: İlhan Karacay

21-08-2024

BU YAZI BİR DOSYA ÇALIŞMASIDIR. OKUYAMASANIZ DA ARŞİV İÇİN DOSYALAYINIZ. YURT DIŞI TÜRKLERİNİ KÖKÜNE KADAR İNCELEYEN BİR ANALİZDİR BU YAZI...

HOLLANDA'YA GÖÇ'ÜN 60'INCI YILINDA, KAZANDIKLARIMIZ, KAZANDIRDIKLARIMIZ VE KAYBEDECEKLERİMİZ...!

*Kazandıklarımız: Bir traktör satın almak için gelmişlerdi. Bin traktör aldılar ve memleketi paraya boğdular. Eğitim gördüler, işveren, siyasetçi, sporcu, yayıncı, sanatçı ve yönetici oldular.

*Kazandırdıklarımız: İkinci Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkilerinden sıyrılmaya çalışan ülkenin yeniden inşasında ve kalkınmasında mühim bir rol oynadılar ve endüstriyi canlandırarak, bugünkü refahta büyük rol oynadılar.

*Kaybedeceklerimiz: Son yıllarda, Türkiye'dekiler tarafından horlanmaya başlanan Avrupalı Türkler ve sonraki nesiller, kimlik krizi yaşayarak ve iki kültür arasında sıkışarak, aidiyet duygularını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kaldılar.

*Yıl boyunca yapılan ve bundan sonra yapılacak olan 60'ıncı yıl kutlamalarını ve o anlaşmanın içeriğini aşağıda bulacaksınız.

İlhan KARAÇAY'IN ANALİZİ:

Göç... Sadece üç harften oluşan basit bir kelime gibi görünse de, aslında koca bir dünyayı içinde saklayan bir terim. Türk tarihiyle iç içe geçmiş, derin izler bırakan bir olgu. Göç, sadece bir coğrafi hareketlilik değil, aynı zamanda kültürel, sosyal ve hatta dini dönüşümlere zemin hazırlayan bir süreçtir. Türk milletinin tarihinde göç, hep bir arayış, yeni bir yurt bulma çabası ve bazen de kaçışın simgesi olmuştur. Tarih boyunca, bu kavram atayurda duyulan özlemle şekillendi.

Ve bugün, Hollanda'ya işgücü göçünün 60'ıncı yılına gelmiş bulunuyoruz.

1950'li yıllarda Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda gibi ülkelere göç eden yaklaşık 400 bin Hollandalı, ülkenin iş gücü piyasasında ciddi bir boşluk bıraktı. Bu boşluğu doldurmak için Hollanda, işgücü ihtiyacını karşılamak amacıyla İspanya, İtalya, Yugoslavya ve Yunanistan gibi ülkelerden işçi getirmeye başladı. Türkiye de bu süreçte Hollanda'ya iş gücü ihraç eden ülkelerden biri haline geldi. 19 Ağustos 1964'te Türkiye ve Hollanda arasında imzalanan işgücü anlaşması, binlerce Türk'ün hayatında yeni bir sayfa açtı.

Türkiye ile Hollanda arasındaki işgücü anlaşmasını, zamanın Çalışma Bakanı Bülent Ecevit imzalamıştı. O imza töreninde, arkada duran İbrahim Görmez de vardı.

Türk işçileri, ilk geldiklerinde büyük zorluklarla karşılaştılar. Anlaşma öncesi Hollanda'ya gelen yaklaşık 5 bin Türk, kendi imkânlarıyla iş, aş ve barınma arayışında zorlu mücadeleler verdi. Ancak anlaşma sonrası gelenler, daha organize bir şekilde iş ve ev bulabildiler.

Yine de asıl zorluklar, göçün kendisinden değil, sonrasında yaşananlardan kaynaklandı. Birkaç yıl çalışıp geri dönmeyi planlayan pek çok Türk işçi, zamanla aile birleşimi yoluna gitti ve bu karar, beraberinde konut ve eğitim gibi ciddi sorunları getirdi.

Göçün ilk yıllarındaki zorluklar göz ardı edilemezdi. Sağlık hizmetleri yetersizdi, işçilerin çalışma koşulları oldukça zordu ve sıkı denetimlerle hasta işçilerin bile çalışmaya zorlandığı olaylar yaşandı. 1970'lerde Amsterdam'daki bir tersanede çalışan bir Türk işçinin, hastalığına rağmen işe gönderilmesi ve bu durum sonucunda vefat etmesi, toplu protestolara neden olmuştu. Bu gibi acı olaylar, göçün dramatik ve zorlayıcı tarafını gözler önüne serdi.

Ancak Türkler bu zorluklara rağmen kendi yollarını bulmayı başardılar. Zamanla işçilikten kurtulup esnaflığa yönelenler oldu. İlk nesil Türklerin "Bir gün döneriz" diye başladığı bu yolculuk, ikinci ve üçüncü nesillerin eğitim ve kariyer yolculuğuna dönüştü. Bugün, Türkler Hollanda'da sadece iş gücü değil, aynı zamanda eğitilmiş ve başarılı bireyler olarak toplumda kendilerine önemli yerler edindiler. Üniversitelerde farklı alanlarda eğitim gören gençler, siyasette, ticarette ve sanatta başarılar kazandılar. Bugün Hollanda Parlamentosu'nda Türk kökenli milletvekillerinin bulunması, bu başarıların en somut göstergelerinden biridir.

Göçün ilk yıllarındaki sorunlar artık yerini farklı tartışmalara bırakmış durumda. Hollanda'daki Türk toplumu, eğitilmiş bireyleri, iş yerleri ve kültürel katkılarıyla toplumun ayrılmaz bir parçası haline geldi. Ancak bu başarı, zaman zaman kıskançlık ve ayrımcılık gibi olumsuz tepkilere de yol açtı. 2000'li yılların başında yaşanan entegrasyon tartışmaları, bu tepkilerin en somut örneklerindendi. Fakat zamanla, bu sorunlar da aşılmaya başlandı.

Bugün Hollanda'daki Türk toplumunun büyük bir kısmı, kökleriyle bağlarını sürdürse de, artık Hollanda'yı da ikinci vatan olarak kabul etmiş durumda. Birinci neslin önemli bir kısmı Türkiye'ye geri dönerken, yeni nesiller Hollanda'da yaşamaya devam ediyor. İslam mezarlıkları açılmaya başlandı ve artık Hollanda'da da defnedilen Türk vatandaşları bulunuyor. Göç, artık bir dönemin kapanışı ve kalıcı yerleşimlerin başlangıcı oldu.

Hollanda'ya Türk işçi göçünün 60'ıncı yıl dönümünde, geçmişin acılarını ve zorluklarını hatırlamak önemli. Ancak daha da önemlisi, bu zorlukların Türk toplumu üzerinde bıraktığı olumlu izlerdir. Bugün Türkler, Hollanda'da sadece kendileri için değil, iki ülke ekonomisi ve kültürü için de önemli katkılarda bulunuyorlar. 60'ıncı yıl etkinlikleri çerçevesinde yapılan ve yapılacak organizasyonlar, bu geçmişin ve geleceğin daha iyi anlaşılmasına vesile olacaktır.

Son olarak, 60 yılın sonunda şunu söyleyebilirim: Türk toplumu Hollanda'da büyük kazanımlar elde etti. Ama sadece kazanmakla kalmadı, aynı zamanda Hollanda'ya da çok şey kazandırdı. Bugün Hollanda'daki Türk toplumunun kanaat önderlerine büyük görevler düşüyor. Toplumun genel sorunlarına çözüm ararken, bölgecilik, partililik gibi ayrıştırıcı unsurları bir kenara bırakmaları gerekiyor. Artık gençlerimiz, köklerine bağlı kalarak ama geleceğe umutla bakarak, "Köyümüze geri dönmeyeceğiz, geleceğimizi burada inşa edeceğiz" diyorlar.

Ve bu, artık sadece bir umut değil, bir gerçeklik haline geldi.

ÖNCEKİ GÜN 60'INCI YIL DÖNÜMÜYDÜ...

Önceki güne rastlayan 19 Ağustos, Hollanda ile Türkiye arasında imzalanan iş gücü anlaşmasının 60'ın yıl dönümüydü.

Lahey Büyükelçimiz Selçuk Ünal bu konuda bir açıklama yaptı.

Ünal'ın açıklaması şöyleydi:

"Türkiye ile Hollanda arasında 19 Ağustos 1964 tarihinde imzalanan İş Gücü Anlaşması'nın 60'ıncı yıl dönümünü idrak ediyoruz. 16 Ağustos'ta da 1924'te imzalanan Dostluk Antlaşması'nın 100. yıl dönümünü idrak etmiştik. Lahey Büyükelçiliği olarak, Dışişleri Bakanlığımız ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlarımızın katkıları, ayrıca Hollanda Türk toplumunun desteğiyle bu iki yıl dönümü vesilesiyle 2024 yılını iki ülkenin ortak hafızasına naksetmek üzere çeşitli etkinlikler gerçekleştirdik ve gerçekleştirmeye devam ediyoruz. Hollanda'ya entegre olmuş, bu ülkeye her alanda ciddi katkı veren, 25 bin işvereniyle büyük istihdam sağlayan ve refah üreten yaklaşık 470 yıllık bir geçmişe sahip, günümüzde NATO müttefikliğine de dayanan ikili ilişkilerin başlıca sütunlarından biri haline gelmiş bir Türk toplumu mevcuttur.

Dışişleri Bakanımız Sayın Hakan Fidan, iki ülke arasında 2008'den beri düzenlenmekte olan kapsamlı istişare forumu niteliğindeki Türkiye-Hollanda Wittenburg Konferansı'nın 10'uncusu için, 18-19 Nisan 2024 tarihlerinde Hollanda'yı (Bakan sıfatıyla) ilk kez ziyaret etmiş, dönemin Başbakanı Mark Rutte

tarafından kabul edilmiş ve Dışişleri Bakanı ile önemli görüşmelerde bulunmuştu.

Gerek Hollanda'daki etkinliklerimize destek vermeleri ve katılmaları, gerek ülkemizdeki temsilcilikleri eliyle çeşitli etkinlikler düzenlemek suretiyle Hollanda makamları da aktif bir şekilde bu yılın özelliğini vurgulamaktadır.

İkili ilişkilerin yanı sıra 2024 yılı, Türk toplumunun Hollanda'daki geleceğine de daha umutlu şekilde bakmamızı sağlıyor.”

NAÇİZANE ANALİZİM...

Eğri oturup doğru konuşmak gerekirse, Türk işçi göçü, sadece bireylerin değil, aynı zamanda toplumların da sınındığı, zorluklarla dolu bir serüvendi. İlk göç dalgası başladığında Türkiye'den gelen işçiler, Hollanda'da geçici işçi olarak görülüyordu. Bu algı, göçmenlerin toplumla entegrasyonunu geciktirdiği gibi, onların bu yeni ülkede kalıcı olduklarını kabul etmesini de zorlaştırdı. Ancak zamanla bu geçicilik algısı yerini kalıcılığa bıraktı. Artık azınlık olsak da Hollanda'da yerleşik bir düzenimiz var.

Bu süreçte hem Türkiye hem de Hollanda hükümetlerinin politikaları zaman zaman eleştirilere maruz kaldı. TRT radyosunu cızırtılı dinlediğimiz yıllarda, Türkiye'nin kendi iç siyasi ve ekonomik zorlukları, Avrupa'daki vatandaşlarına yeterince destek olmasını engelliyordu. O dönemde buraya gelen bazı Türk Bakanlar ve Milletvekilleri, göçmenlerin sorunlarına göstermelik ilgi gösteriyordu. Bol keseden konuşup, yurttaşların dertlerini not alır gibi yapıyor, ama bu notlar sigara paketlerinin arkasına yazıldığı için gerçek çözümler üretilemiyordu. Yıllar geçtikçe bu durum değişmeye başladı ve Türkiye hükümetleri, yurt dışındaki vatandaşlarını daha ciddiye alan politikalar geliştirdi. Bu değişim, özellikle son yıllarda artan diaspora politikalarıyla daha görünür hale geldi.

Hollanda tarafında da, göçmen politikasında zaman içinde değişimler yaşandı. 'Vidansız Sabuha' olarak nitelendirdiğim Entegrasyon Bakanı Rita Verdonk'un göçmenlere yönelik sert politikaları, göçmen topluluğunda büyük bir hayal kırıklığı yarattı. Verdonk döneminde uygulanan politikalar, entegrasyona değil, daha çok asimilasyona yönelikti. Bu nedenle Hollanda'daki Türk toplumu, kendisini dışlanmış ve yalnız hissetti. Ancak Verdonk'un ardından gelen Bakanların da beklentileri tam olarak karşılayamadığı görüldü. Ella Vogelaar'ın göreve gelmesiyle bir umut ışığı doğsa da, onun da aynı politikaları sürdürmesi göçmenler için hayal kırıklığı yarattı. Ancak, Hollanda'daki demokratik sistemin bir getirisi olarak, bu Bakanlara açıkça eleştirilerde bulunabilmek mümkün oldu. Ella Vogelaar'a bir toplantıda, 'Verdonk'un yerine gelişiniz bizi umutlandırmıştı. Ne yazık ki siz Verdonk'un klonlanmış halisiniz' deme cüretkârlığını göstermiştim. Türkiye'de bir Bakana bu tür eleştiriler yöneltmek, ciddi sonuçlar doğurabilirdi. Bu da Hollanda'nın en değerli yanlarından biriydi; eleştirinin suç sayılmaması ve ifade özgürlüğüne tanınan hakkın sınırsızlığı...

Göçmenler, hükümetlerden bekledikleri desteği tam olarak göremedikleri için, zamanla kendi sorunlarını sahiplenmeye başladılar. Türk toplumu, kendi derneklerini ve federasyonlarını kurarak örgütlendi, toplumsal ve siyasi hakları için mücadele etti. Bu süreç, Türk göçmenlerin kendi kimliklerini ve toplumsal statülerini inşa etmelerinde kritik bir rol oynadı. Ancak bu sahiplenme de sınırlı kaldı; toplumun genelinde hâlâ çözülmemiş sorunlar ve zorluklar mevcut. Bu zorlukların başında ayrımcılık ve fırsat eşitsizliği geliyor. Bugün bile, Türk göçmenler eğitimde, iş hayatında ve toplumsal yaşamın birçok alanında bu sorunlarla yüzleşiyor.

Sonuç olarak, Türk göçü zorlu bir süreç olarak başladı ve yıllar içinde hem Türkiye'nin hem de Hollanda'nın politikalarında çeşitli değişimler yaşandı. Bu süreç, göçmenlerin toplumla entegrasyon mücadelesini daha da derinleştirdi. Ancak zamanla Türk göçmenler, kendi ayakları üzerinde durmayı öğrendi, kendi örgütlerini kurarak toplumsal hayatta yer bulmaya çalıştılar. Gelineen noktada, bazıları bu süreçten memnun kalırken, bazıları hâlâ zorluklarla mücadele ediyor. Bu mücadele, insanlar yaşadıkça devam edecek.

Ancak uzun vadede umut var; toplumlar arasındaki farklar giderek azalacak, ayrımcılık ve dışlanma gibi sorunlar zamanla silinip gidecek.

Bu analizde görüldüğü gibi, göçmenler, kendi kimliklerini ve haklarını koruma mücadelesinde önemli aşamalar kaydetmiş olsalar da, bu süreç henüz tamamlanmış değil. Toplumların değişimi zaman alıyor ve bu değişim, göçmenlerin mücadelesiyle daha da hızlanabiliyor.

SÜREÇLER

Türk göçü, başlangıçta meşakkatli ve zorlu bir süreçti. Göçmenlerin yerleşme sürecindeki sıkıntılar, her iki ülkenin de politikalara zaman zaman kayıtsız kalmasıyla daha da zorlaştı. Ancak, zamanla bu göç hareketi artık yerleşik bir düzene dönüştü. “Artık azınlık olsak da yerleşik bir düzenimiz var” ifadesi, bu dönüşümü güçlü bir şekilde vurguluyor.

Türk ve Hollanda hükümetlerinin göçmenlere yönelik politikaları zaman zaman eleştirildi. Göçmenler, yetkililerin ilgisizliğinden ve sözde çözümlerinden dolayı hüsrana uğradı. Örneğin, sigara paketi arkasına yazılan notlar gibi sembolik detaylar, göçmenlerin sorunlarının yıllarca ciddiye alınmadığını gösteriyor. Bu noktada, daha sonra bazı Bakanların bu sorunları ciddiye almaya başlaması, sürecin ilerleyen dönemlerinde bir iyileşme olduğuna işaret ediyor.

Zamanla göçmenler, kendi derneklerini ve federasyonlarını kurarak örgütlenmeye ve kendi sorunlarına çözüm üretmeye başladılar. Bu süreç, göçmenlerin kendilerini geliştirmesi ve toplumsal yaşamda daha etkin hale gelmesi açısından önemli bir adım. Ancak, bu sahiplenmenin sınırlı kalması, göçmen toplumun tüm sorunlarını çözmemiştir.

Daha önce belirttiğim gibi, bu süreç devam edecek. Toplumlar arasındaki farkların ortadan kalkması, ayrımcılık nedenlerinin silinmesi, zaman alacak bir mücadele. Ancak bu mücadele, umudu da içinde barındırıyor...

KAZANDIKLARIMIZ

Türk göçmenlerin Hollanda'daki serüveni, sadece zorluktan ibaret olmadı. Zamanla göçmenler, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan da büyük kazanımlar elde ettiler. İlk başta ağır işlerde çalışan işçiler, zamanla kendi iş yerlerini kurarak iş adamı veya girişimci kimliği kazandılar. Bu süreçte Türk toplumundan birçok kişi, ticaret ve sanayi alanında başarılı iş insanlarına dönüştü. Hollanda'da artık

sadece emekçi değil, kendi işini yöneten, Hollanda ekonomisine katkı sağlayan bir topluluk ortaya çıktı.

Bunun yanı sıra, Türk gençleri, eğitim alanında önemli adımlar attı. İlk nesil göçmenler, çoğunlukla temel eğitim seviyesinde kalmışken, sonraki nesiller yüksek öğrenim yapma şansını elde ettiler. Hollanda üniversitelerinden mezun olan bu gençler, hem kamu hem de özel sektörde önemli pozisyonlarda görev almaya başladılar. Siyaset, eğitim, hukuk, mühendislik ve sağlık gibi farklı alanlarda yükselen Türk kökenli Hollandalılar, ülkenin geleceğinde söz sahibi olmaya başladılar. Ayrıca, Türk gençlerinin spor alanında gösterdikleri başarılar da göz ardı edilemez. Futbol gibi popüler spor dallarında Hollanda'da adından söz ettiren birçok genç yetenek, hem Türk toplumunun hem de Hollanda'nın gururu haline geldi.

Bu kazanımlar, sadece bireysel değil, aynı zamanda toplumsal olarak da göçmenlerin bu ülkede kalıcı olduklarını ve topluma entegre olma konusunda büyük adımlar attıklarını gösteriyor.

KAZANDIRDIKLARIMIZ

Türk göçmenler sadece kazanmadı, aynı zamanda Hollanda'ya da çok şey kazandırdı ve dünyanın en zengin ülkelerinden biri olmasında rol oynadı.

Göçmen işçilerin Hollanda sanayisine katkıları, özellikle 1960'lı ve 70'li yıllarda kritik öneme sahipti. O dönemde iş gücü açığıyla boğuşan Hollanda endüstrisi, Türk işçilerin emeği sayesinde üretimi sürdürebildi ve ekonomik büyümesini devam ettirebildi. Çalışkanlığı ve azmiyle tanınan Türk işçiler,

fabrikalarda, inşaatlarda ve hizmet sektöründe büyük katkılar sağladılar. Bugün Hollanda ekonomisinde Türklerin emeğinin izi hala belirgindir.

Bunun yanı sıra, Türk kültürü Hollanda'ya büyük bir renk kattı. Türk mutfağı, sanatı, müziği ve gelenekleri, Hollanda'daki kültürel çeşitliliği zenginleştirdi. Bu kültürel çeşitlilik, Hollanda'nın çokkültürlü yapısını güçlendirdi ve toplumun daha renkli, daha dinamik bir hale gelmesine katkıda bulundu. Restoranlardan festivallere, edebiyattan müziğe kadar birçok alanda Türk kültürünün izleri bugün Hollanda'da yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Bu kazanımlar, Türklerin sadece bir iş gücü değil, aynı zamanda Hollanda toplumuna kültürel anlamda da önemli katkılar sağlayan bir topluluk olduğunu gösteriyor. Türkler, Hollanda toplumunu şekillendiren unsurlardan biri haline geldiler.

KAYBEDECEKLERİMİZ

Ancak bu süreçte kayıplar da yaşandı. En büyük kayıplardan biri, Türkiye ile Hollanda arasındaki bağların zamanla zayıflaması oldu. Türkiye'deki zor koşullar altında yaşayan yurttaşlarımız, Avrupa'dan gelen akrabalarına ve hemşerilerine karşı zaman zaman kıskançlık beslediler. Avrupa'dan dönen göçmenlerin maddi olarak daha iyi durumda olmaları, Türkiye'de kalan insanlar arasında sosyal gerilimlere ve yanlış anlaşılmalara neden oldu. Bu kıskançlık, zamanla hakaretlere ve aşağılamalara dönüştü. Bu durum, Avrupa'da yaşayan Türklerin kendilerini iki ülke arasında sıkışmış hissetmelerine, ne tam anlamıyla Hollandalı ne de tam anlamıyla Türk olarak kabul görmemelerine yol açtı.

Bu sosyal gerilim, sonraki nesillerin aidiyet duygularını da zayıflattı. Hollanda'da doğan ve büyüyen genç nesiller, kendilerini ne Türkiye'ye ne de Hollanda'ya tam olarak ait hissettiler. Kimlik krizi yaşayan bu gençler, iki kültür arasında sıkışarak aidiyet duygusunu kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kaldılar. Hem kendi toplumları içinde hem de yaşadıkları ülkede kendilerini dışlanmış hissetmeleri, bu gençlerin toplumsal hayata katılımını zorlaştırdı ve geleceğe yönelik belirsizlikler yarattı.

Bu kayıplar, Türk göçmenlerin karşılaştığı sosyal ve psikolojik zorlukları da gözler önüne seriyor. Göçmenlik sadece maddi değil, aynı zamanda duygusal ve kimliksel anlamda da büyük bedeller ödeten bir süreç oldu.